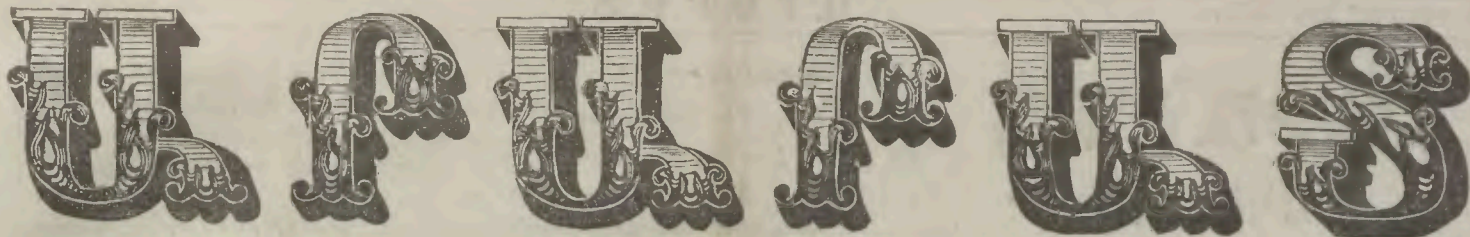

AN ARMENO-AMERICAN
Weekly Journal
of
Politics and Literature,
Published
by
P. M. AYVAD,
Editor and Proprietor,
72 University Place, New York.

THE ARARAT.

TO ADVERTISERS.

This paper has an extensive circulation among the Armenians throughout the United States and the principal cities of the world. It is an excellent medium for domestic and international advertisements, securing the very best results. Rates of advertising will be found on the fourth page.

— ՄԵՐ ՍԿՈՐԻՆԻՔԸ ԱՉԻՆ ՍԿՈՐԻՆԻՔԸ Է, ՄԵՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԱՇԽԱՏԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — ԱՐԱՐԱՏ, Սեպտեմբեր 30, 1876.

ՀԱՍՏԱՏԱՆԻ Ի ԿՈՍՏԱՆՆՈՒՊՈԼԻՍ 1869.
ESTABLISHED AT CONSTANTINOPLE

ՆՈՒ ԵՐԲԸ, ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 22, 1891.
NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 22,

ՆՈՐ ՀԱՏՈՐ Ա. ԹԻԻ 16.
NEW VOLUME I. NO. 16.

Entered at the Post Office at New York as Second Class Mail Matter.

SUBSCRIPTION RATES.

For United States, Canada and Mexico,
One year \$2.00
Six months 1.00

For all other countries,
One year 12s.
Six months 6s.

Remittances should be made by P. O. Money orders, Postal Notes, Express Money Orders, Checks, Drafts, or in a Registered Letter.

Address all communications to Publisher of the ARARAT, 72 University Place, New York City.

Article 61 of the Berlin Treaty.

"The Sublime Porte undertakes to carry out, without further delay, the improvements and reforms demanded by local requirements in the provinces inhabited by the Armenians, and to guarantee their security against the Circassians and Kurds. It will periodically make known the steps taken to this effect to the Powers, who superintend their application."

Abduction in Turkey.

The news of the abduction of several Armenian girls, which we reported in our last issue, has caused much excitement in Constantinople and Armenia.

Although this would be considered an outrage and crime of the first degree outside of Islam, yet in the eyes of Turks, it is an insignificant matter, and one that is to be easily disposed of.

The role of the criminals does not require much skill or labor. All they have to do is to enter the house of a quiet, innocent Armenian family, terrorize them by threats of murder, capture a young girl and carry her away.

The girl weeps and protests, but of course there is no one to sympathize with her. She begs and implores for her freedom, but there is no one to listen to her. All she receives are threats on her life unless she become a Mahometan.

For the sake of the life that is sweet to her, and with the hope of once more meeting her dear parents, should justice take its course, she preserves a terror-stricken silence. Then the nearest imam or hoja is sent for, to come and take the girl's testimony. She is made to say "Yes," and there ends the whole matter. She is forever deprived of her honor, liberty and faith.

The parents may complain, but what of it? The authorities, on the strength of the imam's testimony, answer that the girl has legally embraced Mahometanism and become the wife of a Mahometan. So they are turned away.

Should a foreign consul interfere in the matter, he is promptly told that the case is absolutely a home affair, and it is for the Turkish authorities to decide in the matter. But, the girl is never produced to make an open statement; nor are the parents allowed to testify against Mahometan witnesses. There is no recourse.

The Polar Bear's Advance.

Russian activity in Pamir and on Chinese frontier, as the latest despatches state, is drawing much attention towards the future destiny of Afghanistan, and, subsequently, of the Chinese and Indian Empires.

Things have commenced to look as dark in that part of the East as they are farther West.

Can this be the time when the pretention of Russia and the presentiment of Great Britain are to be realized?

We prefer to hope not, for a start of bloodshed in any part of the Eastern Hemisphere may quite certainly turn the hanging clouds of Europe into fearful torrents of blood.

And still, it seems rather a difficult job to check the Polar Bear, even if there is a distressing famine in the heart of its domains.

ITALIAN AND RUSSIAN INTERESTS IN THE EAST.

The North German Gazette gives prominence to a semi-official statement published by the Vienna Presse, that the recent conference between M. de Giers, the Russian Minister of Foreign Affairs, and Marquis di Rudini, the Italian Premier, related principally to Eastern affairs. M. de Giers tried, but failed to convince the Italian Premier that the interests of Russia and Italy in Bulgaria and the Dardanelles were identical. Premier di Rudini declared that England and Italy had identical interests and a common policy, though they did not desire to attack Russia.

THE CZAR PARDONS HIS COUSIN.

ST. PETERSBURG, Oct. 22.—High personages in Copenhagen have induced the Czar to pardon his cousin, Grand Duke Michael, for his marriage to the Countess of Marenberg, daughter of the Duke of Nassau, and this fact will be announced at the Czar's coming silver wedding.

The Grand Duke and the Countess were privately married at San Roma in April last. The Czar was greatly displeased at the action of the Grand Duke, and caused his name to be stricken from the list of Russian army officers, and eliminated from the army list the titles of the regiments named for the Grand Duke and of which he was colonel.

The Polish papers affirm that after the wedding celebration the Czar will make a tour of the famine-stricken districts of the empire, with the purpose of defeating the Nihilist intrigues.

TORPEDO BOATS FOR GERMANY.

The German Admiralty has ordered seven new torpedo boats to be built at the Elbing yards, where two cruisers are also being constructed for the Prussian Government.

HE'LL GET THERE ANYHOW.

[From the Boston Herald.]

The wicked Iowa clergyman who was suspended from his pulpit for driving fast horses, has arranged a compromise with his parishioners. He will ride on a bicycle hereafter.

Armenia and the Armenians.

BY MR. ARAM AYVAD.

The Armenian nation is one of the most ancient nations in the history of the world. Its origin was soon after the flood, in the Land of Ararat.

Armenian history is replete with romantic and heroic incidents. Like other nations, the Armenians evince their own pride in national pedigree by tracing their origin to Haig, the grandson of Noah, and they call themselves Haigs or Haiks down to the present day. Consequently, they are as ancient a race as the Jews, and have ever remained a distinct people, and even amid all their vicissitudes, have preserved their nationality with equal tenacity.

The name of Armenia was derived from Aram, the sixth successor of Haig, who became so renowned by his exploits. From his time the surrounding nations designated the country as Aramia, after his name, which, in course of time, has been corrupted into its modern nomenclature, Armenia.

Although Aram thus rendered the country famous, yet the height of its glory was only attained during the reign of Tigranes, (80 B. C.) "It is but a few days' journey from the country of the Cabiri into Armenia," says Lucullus, "where Tigranes, King of Kings, is seated, surrounded with that power which has wrested Asia from the Parthians, which carries Grecian colonies into Media, subdues Syria and Palestine, cuts off Seleucia, and carries their wives and daughters into captivity."

"The Armenian Government," observes Plutarch, "was, indeed, an unsupportable burden to the Greeks, particularly the King's pride, through a long course of prosperity, had become so enormous, that he thought whatever was great and admirable in the eyes of the world, was not only in his power, but even made for him. For though his prospects at first were small and contemptible, he had subdued many nations, and humbled the Parthian power more than any Prince before him."

Such were the glories, power, and renown of Armenia in ancient times. As the acme of Armenian glory was reached under the reign of Tigranes, so its downfall may be traced to that time. His father-in-law, Mithridates VII, King of Pontus, involved him in a war with the Romans, in which the two were the ablest and the most powerful enemies that Rome ever encountered. Still, Armenia was subjugated.

Ever since its conquest by the Romans, Armenia experienced many and varied vicissitudes—at times tributary and again independent. Its last dynasty was forfeited for helping the Crusades in their effort to free the Holy City from the Arabs and Turks.

Armenia is now divided between Russia, Persia, and Turkey, the lion's share being in the hands of the Turks.

The introduction of Christianity among the Armenians was coeval with Christ or soon after. Thaddeus, one of the seventy, was sent to Armenia to instruct the King in the new faith, which he did, and he baptized him and the citizens of Edessa, then the capital of Armenia. The seeds of Christianity were thus early sown in Armenia; still, but little progress was made until the appearance of Gregory at Caesarea, three centuries later, who created such a revival of the faith that he was called the "Illuminator." Since the fourth cen-

tury, the great bond of union among the Armenians has been the Church, which is called the Church of Armenia, and is the first national Church in the history of Christianity.

Armenia is at present in a very deplorable condition. The treatment which the Armenians of Turkey are now subjected to, is such as to excite the indignant reprobation of the entire civilized world. The constant misgovernment of the Turks and the natural antagonism between the Mohammedan and the Christian, have brought matters to such a state, that the helpless Armenians live a life full of terror. Tribes of Kurds, who live in the mountains, pounce on Armenian hamlets, plunder their fields of corn and wheat, shamefully insult their wives and daughters and steal their sheep and cattle.

On the other hand, those Armenians who do not fall victims to Kurdish rapacity, are confronted with a fate hardly more tolerable. The Turkish official, whether he be the governor of a province or the judge of a court, or only a tax-gatherer, is an evil that few persons are able to bear with patience. If he is less murderous than the Kurd, he is not less rapacious. His favors go to the hand that contains the largest bribe; the weak and the innocent have no protection against him in the justice of their cause. The wrongs of the Armenians exceed endurance. If the people of Armenia were not discontented under these circumstances, they would not be human, if they did not demand and seek a change, it would be a crime. Therefore, the Armenians, though scattered over the world, are rising in unison to claim their right to liberty and their inherited land, for, experience has proved that they can have no peace under the Turk.

Prof. James Bryce, of England, who has interested himself in the affairs of the Armenians, declares with much truth, that "No nation has more claim on the sympathies of Englishmen and Americans as Christians and lovers of freedom, than the Armenian nation, which has borne centuries of misfortune and oppression with such unbroken constancy."

Slavery in Turkey.

The following is an extract from a letter to *The Independent*, dated Talas (Caesarea), August 7th:

"I am sorry to say that the Circassians have brought with them a very bad though ancestral institution, 'white slavery.' When at Aziziye a few days ago, a nice-looking fellow, from twenty to twenty-five years old, asked me if I could not find him a good master. He said that his present master paid \$88 for him. Were this man black any British consul could protect him. Unfortunately, he is white, and there is no authority to interfere between him and his master. It is said that many slave girls are sent from Aziziye to the harems of neighboring cities, and especially to Constantinople.

"This white slavery is a very small and a very mild evil as compared with the black slavery that prevailed too near home thirty years ago; and slavery at best is barbarism."

ANCIENT RUINS IN CAPPADOCIA.

* * * Mr. Jenanyan with the Aziziye preacher visited Schehr Deresi, the ancient Comana of Cappadocia. Here are some of the most interesting ruins of Asia Minor. A Roman amphitheater, with seats still in place for the accommodation of six or seven thousand people, tells of the amusements of two

thousand years ago. A hunting scene in mosaic is so perfect that one almost expects to hear the baying of the greyhound. Many broken pillars and marble capitals, etc., testify to the splendor of the second city of Cappadocia."

THE EASTERN WORLD.

RUSSIAN INVASION ON CHINESE POSSESSIONS.

TIENTSIN, Oct. 19, 1881.—A frontier officer at Chang reports that he recently met a Russian expedition descending the Alai plateau near the confluence of the Nurgabi and Aksu rivers. The officer adds that he protested against the invasion of Chinese territory, but the Russians, being in greater force than the Chinese, disregarded the protest and continued their march. One division of Russians proceeded to Alichar, in the Pamir territory, and another division marched toward the Great Pamir territory.

RUSSIA DETERMINED TO ESTABLISH SUZERAIN RIGHTS.

ST. PETERSBURG, Oct. 19th, 1891.—The *Novoe Vremya* says that a meeting between the Russians and the British in Pamir was inevitable, adding:—

"British incursions and Afghan and Chinese raids, violating the conventions, forbidding them access to Pamir, now make it imperative to determine the exact frontier."

"Russian diplomacy would find no difficulty in establishing suzerain rights over the territory."

CHINESE TROOPS ORDERED TO PAMIR.

SHANGHAI, Oct. 20th.—A report comes from Peking that the Chinese Government has ordered 40,000 of its best troops from Manchuria to the Pamir, and that a courier has been sent to the garrison at Kashgar, directing an advance in the same direction.

THE CZAR DECORATES A FRENCH MINISTER.

PARIS, Oct. 20th.—The Czar has conferred upon M. Barbey, the French Minister of Marine, the order of the White Eagle, as a souvenir of the recent visit of the French fleet to Cronstadt.

As Others See Us.

"An interesting journalistic enterprise in New York is an Armenian paper called the ARARAT (Ararat). It was formerly published at Constantinople, but was suppressed for political reasons in 1876, by the Turkish government, and the editor was beaten to death. Its publication has been resumed here by Mr. P. M. Ayvad, the son of the murdered editor."—*Printer's Ink*.

The ARARAT comes to *Light* for the first time, not the real mount but an Armenian paper bearing that name. It has four pages of five columns each. There are seven columns of English from which may be gleaned some of the hardships to which Armenia is subjected by the Turks, also some of the aspirations of the Armenians for independence. P. M. Ayvad is editor and proprietor.—*Worcester, (Mass.) Light*.

"Parnac M. Ayvad, the editor of a (weekly) newspaper, printed in Armenian and English, and called the ARARAT (Ararat), has had a most romantic his-

tory. His father was editor of a newspaper in Constantinople, and for something published in its columns was beaten to death by order of the Grand Vizier. The whole family, after this, had to flee the country, and they came here. Mr. Ayvad was educated at the Roberts College, an American institution at Constantinople, and two years ago resumed in New York the publication of the newspaper suspended at the time of his father's death.

"Speaking of Armenian affairs generally, the editor of the ARARAT said: "Our aim is to secure a peaceful administration; namely, an administrative autonomy for Armenia. Our brethren in Armenia are almost stupefied under Turkish tyranny, and are so crowded in by Mohamedan fanatics and wild Kurdish tribes, that it has always been impossible for them to rise against their oppressors in a formidable way. But this time we are in earnest. We are gaining the public opinion of Europe and America to our side, by bringing out all of the facts about Armenia. It is our desire to hasten the solution of the Armenian problem with as little bloodshed as possible."—Sunday Advertiser.

Americans on Mount Ararat.

Allen and Sachtleben, the Americans who are making the tour of the world on bicycles, have made a signal demonstration of their pluck and endurance by ascending Mount Ararat without guides in the face of great difficulties. Traversing Asia Minor from Constantinople by way of Angora, Caesarea, and Erzroom, they reached Bayazid, near Mount Ararat, on June 28th, intending to climb this famous mountain. In Bayazid they passed four days in buying their provisions and making preparations.

On the day before they were to make the attempt, two European travellers arrived from Van—one a Greek of Salonica on his way to Persia, and the other a Tyrolean artist, Mr. Roffl, from Meran. Mr. Roffl is a member of an Alpine club, and is familiar with the methods of mountain climbing in Europe. He thought the season altogether too early for the attempt, and that the ice and snow would be insurmountable. The Americans, however, were not to be discouraged. On the contrary, they persuaded these gentlemen to accompany them, and on the following day the party started for the mountain, with baggage, animals, a servant, and Turkish guards. They had no guide and depended upon the information furnished by the notes of a traveler and their own common sense.

The mountain cannot be seen from Bayazid, as the town lies in a valley behind a high range of hills. On emerging from this valley upon the level plain, Mount Ararat rises in clear view, covered with pure white snow. They had little trouble the first day, and reached a Kurdish village, where they passed the night. On the second day everything seemed to combine to tax the endurance of the party. At night they camped at an elevation of 10,000 feet, and on the third morning the Americans found themselves obliged to shoulder their bedding and food, and, in company with Mr. Roffl, to proceed to their second camp, as their other companions were not willing to venture further. It was a hard day's work, and the improvised camp afforded little opportunity for rest or repose, so they were far from fresh for the last day's effort.

Starting out from their camp at 4 A. M. on July 4th, they pushed on, gasping for breath, and often obliged to lie down and rest, until 1:20 P. M., when, almost exhausted, they reached the summit of the mountain. During the last twenty-seven hours of the climb, they could find no water and were obliged to quench their thirst with snow. Their way, too, was full of danger, as they made the last 6,000 feet of the ascent on the verge of a tremendous gorge, where a single false step or one weak place in the snow would have proved fatal. Reaching the top they planted a small American flag on an ice pick and fired a salute with their pistols in honor of the glorious fourth.

The top of the mountain is a snow field of three or four acres, with four prominent peaks. The view was indescribable in its grandeur and extent, but in a few moments after their arrival, the usual afternoon storm came on, and the summit was enveloped in clouds. The descent was made in safety and comparative ease, and the tourists were received with great honor by the Turkish Governor of Bayazid.

The ascent of Mount Ararat is not often made, as the mountain is far from the ordinary lines of the world's travel. It is reported that two Russian, two German, and two English parties have reached the top, but no American had hitherto made the attempt.

ԱՐԱՐԱՏ ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

Կը Գրատարակուի Հինգշաբթի օրեր:

Խմբագիր Եւ Տէր,
ՓՈՒՆԱԿ ՄԱՏԹԵՆՈՍ ԱՅՎԱՏԵԱՆ:

ՊԱՏՄԱՆՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Բօսթի, տուրքէ ազատ.

Միացեալ Նահանգաց Համար,
Մէկ տարեկան 2 տուրք,
Կէս 1

Օտար երկիրներու Համար,
Մէկ տարեկան 12 շէլին,
Կէս 6

Բաժանորդագիրք կանխիկ վճարելի են. և կրնան յղուիլ փոխանակաբերով, Բօսթի կամ Էքսպրէսի գրամի հրամանով և կամ վաւերացեալ նամակով:

Թղթակիցներէ կը խնդրուի իւրեանց ստանձնած հրապարակային անուան հետ բուն տնտեսային ալ խմբագրութեան գրառել, չէ՛ թէ հրատարակութեան, այլ վատահոլութեան համար:

Ձի հրատարակութեան գրութիւնք ետ չեն դարձուիր որ և է պարագայի ներքեւ:

Ուղղել ամեն գրութիւնք առ
THE ARARAT, 72 University
Place, New York City.

ՆՈՒՆ ԵՐԲԻ, ՀՈԿՏ. 22, 1891:

Անկախութիւնն՝ չեզոքութիւնը սեւ չէ:

Ո՛չ անկախ չեզոք կրնայ ըլլալ և ոչ չեզոքն՝ անկախ:

ԱՐԱՐԱՏ անկախ է ամեն բանի մէջ, իսկ չեզոքն՝ ոչնչի:

«Եթէ ժողովուրդը հօտ մ'է, Լրագիրներն ալ այն հօտին պահպան շուններն են» կրնան վերցնուիլ պահպան շուններն, այդ հօտը գայլերուն յախճատութեան մասնեցիր: — Արարատ, Հոկտեմբեր 26, 1876:

«Բարձրագոյն Դուռը կը խոստանայ առանց այլ ևս յապաղելու գործադրել այն բարեփոխումներն ու բարենորոգումները, զորս տեղական պէտքերը կը պահանջեն Հայոց բնակած գաւառներուն մէջ, և աշոնց ապահովութիւնն երաշխաւորել Զէքէզցաց և Քրդաց դէմ: Այս նպատակաւ ձեռք առած միջոցները պարբերաբար պիտի ծանուցանէ տէրութեանց, որք անոց գործադրութեան պիտի հսկեն:» — Յօդուած 61, Պէտրիի Դանա-գրութեան:

«Բոլորովին անյոյս բան է ակնկալել որ Դուռը երբէք թաղաքա-կրթեալ Կառավարութեան մը պարտականութիւններն պիտի կատարէ Թրքական Կայսրութեան այդ (Փոքր Ասիոյ) մասանց մէջ: Թրքական վարչութիւնը թէ պիտի չէ թէ տկար է, և այդպէս պիտի ըլլայ մինչեւ որ վերջը գայ:» — Արարատի Դուռը, ի Միթիկին Ման-էն-Տէքըրի, Նոյեմբեր 25, 1891:

Ներկայ տարուոյս սկիզբէն ԱՐԱՐԱՏԻ կէս տարեկան բաժանորդ գրուողաց պայմանագրով 13րդ թուով քաջած ըլլալով, խմբագրութիւնն յարգանքով կը խնդրէ այնպիսիներէն վերանորոգել իրենց բաժանորդագրութիւնն: «Յ»

ՃԵԴԻԻ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄԸ ԽՕՄԻ ՄԸ:
«Կը ցաւիմ ըսելու որ» կը գրէ Հայ—Ամերիկեան թղթակից մը, որու խօսքը լաւ կշիռ ունի, «որմանց Լրագրաց Համար Հասարակութիւնը այս գաղափարը ունի թէ անհիմն լուրեր կը հրատարակեն: Ձեզի Համար բան մը լրած չեմ, և ուրախ պիտի ըլլամ մինչև վերջը չլսելու:»

Իրաւունք ունի, պարոն Հայրենակիր, և որովհետեւ մեր բաղձանքը ժողովրդեան աչքը ներկել է, վրասակ հղիք որ երբէք զմեզ այդ ըստըրկութեամբ զգեստաւորեալ չի պիտի ըլլամ մինչև վերջը չլսելու:»

ԱՌՆԵՆԳՐՈՒԹԻՒՆ:

(Թարգ. Անգլ. Նախադրումներն)

Մի բանի Հայ աղջկանց լուրը որ մեր անցեալ թուով ծանուցինք, Կոստանդնուպոլսոյ և Հայաստանի մէջ մեծ անձկութիւն պատճառած է: Թէպէտեւ այս բանն Մահմետականութենէ դուրս առաջին կարգի ունի մը կրնայ նկատուիլ, բայց Թրքաց աշքին աննշան խնդիր մը կերեալ, այնպիսի խնդիր մը որ շատ դժուար կրնայ ձեռքէ հանուիլ:

Ոճրագործաց մասը շատ ճարտարութեան և աշխատանք պէտք չունի, իրենց ամեն ընկ պարտածը խաղաղ և անմեղ Հայ ընտանեաց մը տունն մտնելով զանոնք մեղսներու սպառնալիքը սարսափեցնել, ըսնել աղջիկը, և զայն տանիլ:

Աղջիկն կուրայ և կը բողբոջ բայց նորա Համակրող մէկն չկայ: Իւր ազատումը կը խնդրէ և կը պաղտաւի, բայց նորա ունին դնող մը չկայ:

Իւր ամեն ընդունածը՝ իւր կենացը վրայ սպառնալիք է մինչև որ Մահմետականութիւնն ընդունի:

Իւր անոյշ կենաց սիրոյն համար և յուսալով որ վերստին իւր սիրելի ծնողներ տեսնէ թէ պատահի որ արդարութիւնն ի գործ դրուի, համարացեալ և սարսափահար նա լուսկը մնայ: Յայնժամ ամենամեծ իմաստի կամ 'հօման' կը կոչուի գալ և աղջկան խոստովանութիւնն առնուի: Կտարիսն զանի «այդ» ըսել, և հոն ամեն բան կը վերջանայ: Նա յախճատն զրկուած է իւր պատուէն, ազատութենէն և Հաւատքէն:

Ծնողքը կը դանգաժուի. բայց ոչ օգուտ: Իշխանութիւնը 'իմամին' վկայութեան վերայ յենելով կը պատասխանէ թէ աղջիկն ըստ օրինի Մահմետականութիւնն զրկուած է. և այսպէսով նոքա ետ կը դարձուի:

Եթէ օտար հիւպատոս մը, խնդրոյն միջամտէ, պատարաստօրէն նորա կը պատասխանուի թէ խնդիրն զլրովին ներքին է և Թրքական պաշտօնէն կը վերաբերի այդ խնդրոյ տունէն: Բայց աղջիկն երբէք երեւան չհանուի յայտնի խոստովանութիւն մը ընելու: ո՛չ ալ ծնողաց թոյլ կը սրուի Մահմետական վերջապի դէմ վկայութիւն տալու, և ասանկով խնդիրն կը գոցուի:

ԲԵՒԵՆՈՒՅԻՆ ԱՐՁԻՆ ՅԱՌԱՋԱՆԱԼԸ:

(Թարգ. Անգլ. Նախադրումներն)

Բամիրի մէջ և Ձինական սահմանախիւսին վրայ Ռուսական զործու-նէութիւնն՝ ինչպէս որ ամենավերջին հեռագրալուրեր կը պատմեն, Աֆղանիստանի և նորա ետեւէն Ձինական և Հնդկական Կայսրութեանց ապագայ բաղդին վրայ շատ ուշագրգիւթիւն կը հրաւիրեն:

Արեւելքի այդ մասին մէջ իրերը այնչափ խաւար կը թուին որչափ որ հեռաւորագոյն Արեւմուտքի մէջ:

Արդեօք այն է ժամանակն երբ Ռուսիոյ կանխամտաւոր և Անգլիոյ նախազգացումն պիտի իրագործուին:

Նախամեծար կը համարեմք հաւատալ թէ չէ. որովհետեւ Արեւելեան կիսագնդին որ և է մի մասն մէջ արիւնահեղութեան սկզբնաւորութիւնն հաւանական է որ կըրնայ Եւրոպական պատերազմի առ կախ ամպերն սոսկալի հնդկներու փոխել:

ԻՍԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոստանդնուպոլսոյ Լրագիրքը կը ծանուցանէ թէ Երկրագործական Պանդայի տնօրէն փորթուալ Միջոցէ Էֆէնտի Կայսերական Անձնական Գանձի նախարար անուանուած է փոխանահանգեալ Յակոբ փաշայի:

ԳՈՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԻ ՕՐԻՆԱԿ ՄԸ

... Խմբագիր ԱՐԱՐԱՏԻ, Նոյեմբ. 14, 1891:

Կը բաղձամ շնորհաւորել ձեզ որ յաջողեցաք ձեր թերթը շարաւրդ անգամ մը այցելութեան ելնելու վարժեցունել: Երբ յամախորդը ըստէս գաւ խանութ պանին, երբ խանութը ստէս յամախորդներուն, կը յուսամ թէ այս փոփոխութեամբ ձեր թերթ պիտի ըլլայ իրապէս Լրագրի Հայոց որ Ամերիկայ, այնպէս որ կարենանք գիտնալ թէ Հայեր ի՞նչ կընեն, ոչ թէ ինչ կընեն երբ լուսինը կը ծնէր: Տարակոյս չունիք անուշտ թէ երբ ժողովուրդը շարաւրդական ազդ կընդունի թէ ԱՐԱՐԱՏ անուն թերթ մը կայ դուռը և ներս գալ կուզէ, վերջապէս ամերիկական ոգով գոնէ կըստիպուի իր ըսել «Թող ներս գայ նայինք ինչ կընէ կոր» և կրնանք ակնկալել աւելի ետանդ վասն ձեր յաջողութեան յօգուտ ժողովրդեան:

Ձերոյ յարգանք
ՀՐԱՆԻ Մ. ՔԻՐԻՇՅԻՆԱՆ:

Յ. Գ. Հանգեցը զիս ըստնոր-դագրել երկու օրինակ շարաւրդական ԱՐԱՐԱՏԻ, մին ներփակեալ հասցէին յղելով:

ՈՂԲ ՊԱՆԻՆՏԻՆ:

Ֆրէզնօ, Գալ., Սեպտ. 30, 1891:

Հետեւեալն Հանդուցեալ Եօղղատ-ցի Պր. Մամիշեան Թաղէտեսներ, որ Հանդեաւ ներկայ տարուոյս Փե-տրովար Տին, իւր մահուանէն քիչ օրեր առաջ գրած Թրքերէն ոտանաւորն է, որ յիշեալ բարեխաղաղագոյնայ վշտացեալ սրտին զգացումները կը թարգմանէ:

Հանգեցը Տէր Խմբագիր, անկիւն մը շնորհել ունի սողերուն, ի յիշատակ Հանդուցելոյն: Անշուշտ ձեր ընթերցողը Հետաքրքիր պիտի ըլլան գիտնալու պանդուխտ Հայրենակցի մը վերջին հաւաքանքը ու նախազգացումը, և անուշտ նեղա-դամս պիտի ըլլան այլ լեզուաւ գրուած ըլլալուն, զի հանդուցեալ ընդ իւր մայրենի լեզուին տեղեակ ըլլալու բարեբաղդութիւնն չէր ունեցած:

ՄԿՐՏԻՉ Յ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ:

ԻՅՈՒԻՒՄ ԵՍԹԱՂԸ:

Թաղէտեսն տէրտիմ աչքում ետ-րէմ, Պուսէնէ խանէմտէ մաթէմ կէօ-րուներ:

Մէնէ սօգտան պիւր տիգիւտի տէրալէր Էնէլ պիւրմիգտէ խիթամ կէօրու-ներ:

Պիւմէմ պէն մի էվլատ եօտաւ ա-յալ մը, Մէզարա պիւրմիգ գուրպան կէօ-րուներ:

Էյնէր նէվիսմ իսէ եօգ քէտէր Փա-գաթ, Մալ աղլար խանէմ վերան կէօրու-ներ:

Կիւն տիւր պանա էվլատ այալ աճար, Անտէ իւրէք եանար քիւլան կէօ-րուներ:

Վազըթտա պիւր կէլիւր պէօյլ թէ-Ֆէքիւր, Սանըրըն Հազգտան իլան կէօրու-ներ:

Բէք չօք սայ էյլէտիմ եօգ տէր-աւ տէխա, Սըհնաթ էօմրիւմիւգտէն քէնհան կէօրուներ:

Պուլմազ թապիլէր տէրալէր պիւր տէխա, Տէրալէր պիւր մօհհիւլ ետրէն կէօ-րուներ:

Պիւզարմ էօմրիւմտէն գայրու տիւնեալէն, Գատր կէօյլէրմէ ճիւնան կէօրուներ Թաղէտեսն թէհամիւլ էթ պիւր գէման:

Էյյամըն եազընէն խիթամ կէօրու-ներ:

ՌՈՒՍԻ ՀԱՍՏԱՏՈՐՈՇԵ ՏԻՐԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆԵՐ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ

Մ. Բէքըրպըր, Հոկտ. 19, 1891:

«Նօվօ Վրէմսա» կըսէ թէ Ռուսիոյ և Անգլիոյ Բամիրի մէջ իրար հանա-գիւլին անխուսափելի է, և կը յա-ւելու. «Բերտանական միջամե-տութիւնը և Աֆղան ու Ձինական յարձակումը, որք սոցա ի Բամիր մանկն արգելող Համաձայնութիւնն կը բռնաբարեն, այժմ ստիպողական ըրած են ճիշդ սահմանադրու-նողն»:

«Ռուսական դիւանագիտութիւնն ու է դժուարութիւն չպիտի գտնէ նոյն տեղեաց վրայ տիրապետական իրաւունք հաստատելու»:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

Բարիդ, Հոկտ. 20. — Ձարն Գաղղիական ծովային նախարար Մ. Գաղպէյի չնորհած է ձերմակ Արմե-ուի պատուանշանը, ի յիշատակ Գաղղիական նաւատորմին վերջե-րա ի Բրոնսթաւ ըրած այցելու-նէն:

ԳՈՂԴԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԻ ՄԸ ՁԱՐԷՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ:

ՄԻՍԻՕՆԱՐԱՅ ԱՂ ԲԵՐՆԻ ՀԱՄ ՄԸ:

Գարբերդ, Սեպտ. 5, 1891:

Կառավարութիւնը նոր օրէնք մը
հանած է որով կը պահանջուի որ
ամեն գումարամանց մէջ խօսուելիք
ճառերը և ատենարանութիւններ կան-
խաւ քննիչ Յանձնախմբին վաւե-
րացմանը ենթարկուին: Հոս տեղի
միախօնարաց աղջկանց մարտարանի
պարգեւաբաշխութեան առթիւ ըստ
այդմ վարուեցան, բայց դեռահաս
աղջկանց մին իւր հատուածներէն
միոյն աւելի լեցուն իմաստ մը և
իւր խորհրդածութեան շարքին ա-
ւելի գորութիւն մը տուած ըլլալու
համար, ի փառաւորութիւն իրաւի
հրապարակաւ կարգացած մի ճառին
մէջ անմտօրէն պարբերութիւն մը
աւելցուց:

Այս բան տեղական կառավարու-
թեան անմիջապէս իմաց տրուեցաւ:
Հաւանականաբար նոյն իսկ քննիչ-
ներէն միոյն միջոցաւ, որ ներ-
կայ էր, իւր քաղաքական նշա-
նակութիւն ունեցող և ինչպէս Մա-
հիկին պիտի յաղթէ ևն. նշանակող
բան մը:

Ասով փոթորիկ մը ելաւ. կառա-
վարութիւնն նոցա յայտարարեց
թէ իրենք միշտ վստահութիւն ու-
նեցած են Ամերիկեան վարժարա-
նաց վրայ, որք քաղաքական խելոյ-
դիւրութիւններէ գերծ են. բայց
հիմայ յայտնի կերեւայ որ դոցա
վրայ ալ հակադէմ է:

Բայց ընդհանուր կառավարչին
ներկայացուելով այդ վստակար
գատուած գրութիւնը՝ և վստահա-
ցնելով որ գրողն այդ փոփոխու-
թիւնն ըրած էր առանց ուրիշ մէ-
կու մը գիտութեան, այդ պաշտո-
նական յօդուածը խաղաղեցաւ, բայց
և այնպէս ուսում տալուամբարեց շե-
ղաւ անոնց՝ որք յեղափոխական կայ-
ծեր սփռելու ամբաստանութիւնն
պահ մը կրեցին:

Քաղաքական կացութեան փափ-
կութիւնն սա իրողութենէն կրնայ
զատուիլ որ դեռահաս աղջկան մը
անմեղ մի պարբերութիւնն այնչափ
խառնաշփոթութեան տեղի կուտայ:

ԴԱՐՁԵԱՂ ԽԱՐԵՆԻԹԻԻՆ:

Լօրէնս, Մաս, Հոկտ. 15, 1891:
Կը ցաւիմ որ անհաճոյ պարտա-
կանութիւն մի կատարել կըստիպ-
ուիմ իմացնելով մեր պանդուխտ
աղքատից որ զգուշանան խարբեր-
ցի Տիգրան Յ. Պէշկէօթլիւրեան ան-
ունեն երիտասարդէն՝ որ Հայ ան-
գործները գործի տանելու պատըր-
ուակաւ կը պարտի ասդին անդին,
սակայն իւր միտքն է զանոնք խա-
բել, քանի մը տօլար կորդելու հա-
մար:

Երկու օր յառաջ այս քաղաքը ե-
կաւ և ծանոց անգործ Հայոց թէ՛,
Ուսմընէն աւելի ընդարձակ եղող
քաղաք մը կայ որոյ անունը չէր ու-
զէր ըսել (անուշա «անձնի» կար-
ծուածներուն ծանօթ գաղտնագա-
հութեամբ) ուր երկաթի գործարան
մը կայ, որ գիշեր գործողներու 12
և ցերեկ գործողներու 10 տօլար
բէշ կը վճարէ, և քան և հինգ
մարդ կրնամ տանիլ հոն. սակայն
15 տօլար կառնեմ իւրաքանչիւր ան-
ձէ ևն. ևն. տեսնելով որ շատերն
ստակ չունին, ստակ չունեցողները
կը տանիմ ձրիապէս և ունեցողնե-
րէն հինգական տօլար կառնեմ առ-
պիտ մը: ևն. և այս կերպով 20ի
շափ տօլար հաւաքեց. բայց չկըր-
ցաւ խոյս առլ զի թող շատին զին-
քը առանձին պանդուխտ մը գիշերելու:
Ես աւին ստալը, սակայն միւս օրը
«Թրէյնի» ծախքի համար քանի մը
անձէ 9 տօլար առնելով, իւր թէ՛
կուզէր տանել զանոնք, խոյս տու-
աւ: Այս դրամին տէրերէն ոմանք
ամիսներով անգործ և ուրիշներէն
փոխ առնելով ուտողներէն են:

Ո՞րչափ արգահատելի են այսպիսի
Հայ երիտասարդ, և ի՞նչ «մեծ ա-
նարգանք» կը դրօշմն իրենց ճա-
կատներուն վրայ, որք կրնային
փայլիլ հաւատարմութեան և ուղ-
ղամտութեան ջինջ շողերով, եթէ
«ուղիղ մարդիկ ըլլալ որոշէին և
շանային համեստ գործերով զբաղել
փոխան իրենց հայրենակիցները խա-
բելու:

Անհաճոյ է ինձ ըսի այս պարտա-
կանութիւն, զի փափաքող չեմ ու ե-
մէկուսը թերութիւնները պատմել:
սակայն արդարութիւնը և մեր հայ-
րենակցաց օգուտը կը պահանջէ այս-
պէս՝ ընել, որ այլը չխաբուին:

ՀԱՐ ՈՒՆ:

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

Ի Ն Ձ Պ Է Ս Ո Ր Է

[Շարունակութիւն տե՛ս թիւ 15.]

Գերմանացիները ընծայեցին մարդ-
կութեանը բողոքականութիւնը...
Գուցէ և Հայերին վիճակված է, եթէ
ոչ այնքան բարձր, բայց նոյնպէս մի
նոր, քաղաքական սկզբունք աւե-
տել մարդկութեանը, այն է, որ կա-
րելի է հասնել ազատութեանը քա-
ղաքակրթական խաղաղ պատերազ-
մով, առանց ապստամբելու, ա-
ռանց զէնք բարձրացնելու: Դարեւ
տանջանքներով, ամենօրեայ աշխա-
տանքով, կուտուրական խաղաղ
կուով, սովոր կերպով մարտնե-
լում են Հայերը բարբարոսութեան
և կամայականութեան, ազդու-
թեան և ֆանատիկոսութեան, մի
խօսքով բռնաւորութեան դէմ:
Գուցէ Հայերին վիճակված է իրանց
բռնած ընթացքով ոչնչացնել այն
ժամանակակից բարոյական սկզբուն-
քը, որ մեր լուսաւորված տանն և
իններորդ դարում դեռ ևս տիրա-
պետում է Եւրոպայում, որ լուսա-
ւորված աշխարհի սկզբունքն ու դէ-
վիզն է: «Ես ապստամբում եմ,
ուրեմն ես գոյութիւն ունեմ»: Իսկ
Հայերը կարծես ասում են. «Ես աշ-
խատում եմ, ես տանջվում եմ, ու-
րեմն ես գոյութիւն ունեմ»: Այն-
պէս, Հայերի նշանաբանը: Եւ
ճշմարիտ, ո՞րն է աւելի դժուարը՝
ապստամբել և մի քանի ամիս,
գուցէ մէկ երկու տարի իր և թէ՛
նամուտ արիւնք թափել, թէ՛ հազար
տարի շարունակ ամենօրեայ կուլ-
տուրական պատերազմ վարել ճըն-
շող ոյժի դէմ: Գուցէ Հայերին, ա-
րեւմտեան լուսաւորված Եւրոպայի
ժամանակակից անմարդասէր գաղա-
փարի դէմ այդ կենդանի բողոք ներ-
կայացնող ազգութեանը, վիճակված
է ոչնչացնել այն անբարոյական սկզբ-
ունքը, որ պահանջում է ճշունդ-
ազգից, իր գոյութիւնը ապացուցա-
նելու համար զէնք վերցնել, ապու-
տամբել, արիւն թափել, ուրեմն
գործ դնել, ճնշող ոյժից, բարբա-
րոսութիւնից ազատվելու համար,
նոյն զէնքերը, որ նոյն ճնշող ոյժով,
բարբարոսութիւնն է գործ մտում:
Եթէ Թիւրքիայի Հայերը չը կարո-
ւանան յաղթող հանդիսանալ, կո-
չնչանան կամ կը գաղթեն իրանց
հայրենիքից, եթէ նրանց հայրենի-
քը կը դատարկվի իր բնիկ ազգից,
— այն ժամանակ ամօթ այն Եւրո-
պային, որ զօգնեց նրանց իրագոր-
ծելու մարդկութեան ապագայ քա-
ղաքակրթութեան սկզբունքը: Իսկ
եթէ նրանք, Հայերի ընդհանուր ար-
գելքներին, բոլոր տանջանքներին,
յաղթող կը հանդիսանան, — նրանք
կը վստակեն լուսաւորված աշխար-
հին նոր սկզբունք, նոր նշանաբան
աւետելու փառքը՝ «Բաղադարձի-
կան, կուտուրական, աշխատանքի
պատերազմ, արիւնի պատերազմի
փոխանակ»: Այն ժամանակ Հայոց
ազգի իր օրինակով ամառացիներ լու-
սաւորված և մարդասէր աշխարհը:

Արդեօք կարողութիւն, համբե-
րութիւն կունենայ թուրքիայի Հայը
իր հազար տարվայ կուտուրական
պատերազմը մինչև վերջը նոյն ձե-
նով առաջ տանելու և բաղդաւոր
վարձանքին հասնելու, թէ՛ յուսա-
հատվելով, համբերութիւն կրցնե-
լով, կը չեղվի նա իր բնութեանը
յատուկ բռնած ընթացքից, իր պատ-
մական կոշտ միջ և կը դիմէ այն մի-
ջոցին, զէնքին, որ ժամանակակից
լուսաւորված աշխարհը միակ դրա-
կան և օրինաւոր միջոց է համարում
մի ազգի համար իր գոյութիւնը վը-
կայելու... Պէտք է խոստովանել որ
Հայը ապացուցեց դեռ շատ հին ժա-
մանակներից, որ հարկաւոր դէպ-
քում, երբ պէտք էր կամ ի հաւա-
տը պաշտպանել, կամ մի պետու-
թեան հպատակ լինելով, հարկաւոր
էր արիւն թափել մոտենով այն պե-
տութեան գործերի շարքը, որ իր
ձեռքը նոյնքան ընդունակ և վարժ
է զէնք գործածել, որքան արօր
և բաշը: Եւ նոյն իսկ այս րօպէիս
Ձէյթունը արիւն է թափում թուր-
քիայի դէմ իր մարդկային իրա-
ւունքները ձեռք բերելու համար:
Վերջին ժամանակ մեր լրագրողների
թղթակիցները հաղորդում են, որ
թուրքիայի Հայը գրեթէ ամեն տեղ
սկսում են գիւղել: Բայց արդեօք
գորանով նա ընդգէմ է գնում իր
բռնած պատմական ընթացքին...
Չեմ կարծում: Եթէ Հայը թուրքի-
այում գիւղելու է միայն նրա համար
որ բռնաւորութեան դէմ պաշտպա-
նողական դիրք բռնի միայն, և ոչ թէ
յարձակողական, եթէ թուրքիայի
Հայը մի ձեռքով մուգը, արօր կամ
բաշ բռնելով, միւս ձեռքով հրա-
ջան կը բռնի, — այդ գուցէ կը լինի
միակ միջոց թուրքաց տիրապետու-
թեան տակ ճնշված Հայոց ազգի հա-
մար պաշտպանել և ապահովել իր
ազգային գոյութիւնը:

ԳԻՐԿՈՐ ԱՐԴՐՈՒՆԵՆ:

ԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏՆ

[Շարունակութիւն տե՛ս թիւ 15.]

Դէմս կեցող մարդը խոր գետնը-
ուած մոխրագոյն աշեր ունէր, որք
գրեթէ երկար և սիւռուած, բայց
դեռ ոչ բոլորովին ճերմակ յօնքով
ծածկուած էին: Իւր շրթունքը բա-
րակ էին և խիստ մօտով իրար կպած՝
քառակուսի և արտաբոխ ծնօտէ
մը վերօք: Քիթն արծուային և որո-
շակի էր, մեծ բայց տափակ ռնգե-
րով: Իւր ամբողջութեամբ այնպի-
սի պատկերային դէմք մը էր որ
երբէք տեսած չէի: Յանկարծ շանք
մի ըրաւ իւր կողորդը մարբերու:
«Քիթնորդի գաւակը» ըսաւ նա
տարօրինակ և ցած ձայնով մը: Մա-
նը խօսեցաւ և շատ դժուարու-
թեամբ, իւր թէ իւր խօսելու գոր-
ծարանները անդամալուծեալ ըլլա-
յին: Կարողացած չպիտի ըլլայի իւր
բառերն զանազանելու եթէ այն եւ-
նեկին մէջ լուծութիւնն և իմ լոյսը-
թեանս գերբնական սրութիւնն
չօգնէին: Նա տակաւին անշարժ էր,
իւր աչքը տախտակամանի վրայ
տնկած: Գիտէի որ նա հօրս վրայ
կը խորհէր:

«Մեռած» հարցուց նա, հարցա-
բռնաբար վրաս հայելով:
«Մեռած է» պատասխանեցի:
«Եւ մարդս — նամակն քեզի տու-
աւ»:

«Այո՛, նա ևս մեռած է»:
«Մեռած. կարծեցի որ մեռած էր»
կրկնեց նա մեղմով և մտածօրէն:
«Ես ևս մեռած եմ — շատնոց մեռած»:
Բառերն երկար միջոցներով իրար-
մէ զատուած էին, և գրեթէ խո-
ծոտութեամբ երեսն հայեցաւ: Զար-
մանօք համարացեալ իւր վրայ հայած
մնացի:

«Ինչու՞ — ի՞նչպէս հոս եկար»:
Աթոռի մը մէջ ընկղմեցաւ խօսե-
լու համար ըրած շանքէն սպասեմ:
Ներկայութիւնս կը թուէր թէ գին-
քը կը բորբոքէր և կը նեղէր: Յի-
րուի ինչո՞ւ. համար անդ եկած էի:
Ի՞նչ — պարտ էի պատասխանել այս
հարցման: Ձանացի խորհիլ:

«Մարո՛ւկը, ստոր՛ւկը» ըսաւ հօր-
եղբայրս, սուր ձայնով մը, առ ի
վազելով: Միևնոյն պահուն իւր բա-
ղուկներն վզիս շուրջն ձգելով բարձ-
րածայն լալ սկսաւ: Սիրտս լցուած
էր և ես իրեն հետ լացի:

«Բարեբաղդ գաւակ Աստուծոյ» ը-
սաւ նա, վայրկեան մը ետքը. «գու-
կենաց սերմ՝ ունիս — մի անմահ կե-
նաց. բայց կը խնդրեմ որ երթաւ:
Քեզ պէս մէկուս մը այս տուր ան-
հաճոյ տեղ մը պիտի թուի: Միայն
զերեղմանէն անդին տեղոյ մը կըր-
նամ նմանցնել զայն»:

«Թող որ կենամ, հօրեղբայր» ը-
սի: «Մի՛ հեռացներ զիս: Թերեւս
կրնամ օգտակար ըլլալ կամ սփո-
րիկ զբեղ»:

«Ողորդ հօգի, պիտի կենաս եթէ
ուզես: Ես մեծ մի տաղնապի մէջ
եմ, և օգնութեան կը կարծեմ,
բայց դու տղայ մ'ես, չեմ կրնար
խնդրել քեզնէ որ կենանք ինձ տաս»:
Անդանին առաջ նստաւ. ծանրու-
թեամբ չնշելով և նշան տուաւ ինձ
իւր մեքենայով ամբողջ վրայ նստե-
լու: Գրեթէ լեզուս բռնուած էր և
չգիտէի ինչ ըսել: Ներկայիս սկսաւ
ես գրել մեծ թղթի թերթերու վը-
րայ, ինձ տալով իւրաքանչիւրն լըց-
ուելուն պէս: Ձեռագիրն ստպէս կը
կարդացուէր:

«Կարող չեմ շատ խօսելու, ըստ
իս բառեր ստուգութիւն և զգուշեցնէ:
Մինչև իսկ այս այժմու գրածներս
զիս սխալ ներկայացնելու և քեզ
խաբելու վրայ են, թէ պէտք կը փա-
փաքիմ որ ճշմարտութիւնն զրուցեն:
Ատեն ատեն մէկ կամ երկու բառ
«սանգրիթ» պէտքս լցուցած են
և նշան Աստուծոյ: Ներքին լեզու մը
կայ, որու համար բառք անկատար
միջնորդ մ'են: Այդ ներքին լեզուս
մտածմունք ուղղակի և ճշմարտի-
կը հաղորդելին: Հոս գալիս շատ
առաջ գործածեցի զայն: Յիրաւի
անկատար կերպիւ, բայց իմ մասին
սակաւ ինչ աստիճանի գոհացմամբ:
Դորա միջնորդութեամբ կարողացայ
հիւանդներն բժշկել, մինչդեռ ու-
րիշներն անյաջող գտնուեցան:
«Ես աւելի կը գիտնայի թէ նոքա
որչափ ամբողջութեամբ կարողացայ
կրնային բացատրել իրենց տը-
կար խօսքերով: Թո՛ղ յուսեմք որ
յանկոյս գերեզմանի, վերայախու-
թեան մի կատարելագոյն վիճակին
մէն ամեն մարդիկ պիտի ունենան
այս կարողութիւնը և դա կատարեալ
պիտի ըլլայ: Դորա մի անկատար
գործածութիւնն միայն կրնամ վա-
րձել մինչև որ իմ մահկանացու
մասն ինչ գտնուի: Տղայութեան
ժամանակ խօսելու կրթութեամբ մէկը
այնպիսի կարողութիւններ կը կոր-
սնեցնէ որ երբէք չեն կրնար վերա-
տացուիլ:

[Շարունակելի:]

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՅՈՒՍԹԸՐ

Արդիւնք Հանգանակութեանց:

[Շար. տե՛ս Արարատ թիւ 15.]

Գումար	\$ 3949.20
Պօղոս ձիկարեան	25
Օհան Պետտեան	50
Միքայէլ Պետտեան	50
Տէտէ Համբարձումեան	25
Մհի. Յակոբ Փէրչէնցի	50
Յակոբ Մուսիկեան	25
Գրիգոր Մարգարեան	50
Խաչատուր Էջոեան	1
Սիմօն Պետտեան	50
Նահապետ Գրիգորեան	50
Մարտուկ Մարտիրոսեան	50
Մուսիկ Յարութիւնեան	25
Յակոբ Կէնձօեան	1
Գէորգ Ժամակոչեան	1
Յովհ. Մհի. Յովնատիկեան	1
Գրիգոր Սրապեան	50
Աւետիս Տէր Սահակեան	1
Սարգիս Պոյաճեան	50
Պարտուկ Մարգարեան	50
Նազարէթ Տօնապետեան	2
Նարին Արամեան	1
Եղիա Կէօճիկեան	1
Թաթիրոս Հօփէեան	1
Կարապետ Մինասեան	50
Աղէքսանդր Էլմասեան	25
Յակոբ Սիմօնեան	25
Քէօփրիկեանց անէն	2
Դաւթ Պարոնեան	50
Գէորգ Էլմասեան	2
Մհի. Մինաս Էլմասեան	2
Մեղքոն Նորոյեան	3
Սարգիս Ուզունեան	2
Կարապետ Էլմասեան	2
Կարապետ Մհի. Սիմօնեան	2
Յակոբ Այվազեան	1

\$ 3983.20

ՀՈՒՍԹԸՐԻՍՎԻՒ

Յարութիւն փառանքեան	50
Կարապետ Յակոբեան	1
Կիրակոս Պարակեալուրեան	2
Նշան	1
Կարապետ Մեծատուրեան	1
Յարութիւն Րատիկեան	50
Յակոբ Պարակեալուրեան	1
Կարապետ Թորոսեան	1
Կարապետ Յովնանեան	2
Յակոբ Գլիկեան	1
Գրիգոր	1
Յարութիւն Կալանեան	2
Պետրոս Գրիգորեան	50
Մուսիկ Փէրչէնցեան	25
Յակոբ Րատիկեան	1
Յարութիւն Մկրտիչեան	1
Միքայէլ Հինտիկեան	3.25
Միլտոն Միլտոնեան	2.25
Խաչատուր Մալխասեան	1
Ենովք	1
Պետրոս	1
Յովհաննէս Նիկողոսեան	1
Պետրոս Մարգարեան	50
Աստուածատուր Մալխասեան	50
Սարգիս Մալխասեան	3
Վարդերես Հէքիմեան	50
Սարգիս Մինասեան	1
Գարեթէ Գրիգորեան	50
Կարապետ Թորիկեան	1.20
Գէորգ Թաշեան	50
Ստեփան Միկրայեան	1
Աւետիս Կուռնալեան	50
Խոսրով Տիլոեան	1.05
Աստուածատուր Մանուկեան	50
Պօղոս Գարբիշեան	50
Ներսէս Աստուածատուրեան	25
Մովսէս Թաշեան	90

\$ 4027.60

Թ Ր Օ Յ

Ձեռանէս Գլիկեան	50
Յակոբ Միլիթարեան	50
Մանուկ Էսիկեան	1
Սեդրակ »	25
Յովսէփ Գիւնոսեան	25
Յեզկիէլ »	50
Մկրտիչ »	25
Պօղոս Էսիկեան	1
Նշան Աստուծոյնեան	50
Լիլպոս Սերովբեան	10
Մարոն Կարապետեան	50
Իգոր Տէր Սիմոնեան	50
Մարոն Մօսիկեան	50
Ռապիտ Աւագեան	50
Յիւր Տէր Նըրսիզարեան	50
Նեպոս Դրիզորեան	50
Պօղոս Կախօեան	1
Իգոր Կախօեան	50
Յարութ Գեորգեան	50
Մանուկ Յարութիւնեան	1
Ռապիտ Տէր Յարութիւնեան	50
Պարպետ Կարկիւրեան	1
Յորգար Տէր Կարապետեան	50
Պրութիւն Մանուկեան	50
Յիւր Տէր Ղուկասեան	25
Իգոր Պոյաճեան	50
Լիլպոս Դրիզորեան	1
Մանուկ Ռ. Տէր Կարապետեան	1
Մանուկ Թամամեան	1
Իգոր Թորոսեան	1
Յորգար Էսիկեան	50

